

Інноваційно-інвестиційні процеси в національній економіці

Burlaka V.G.

*ph.d., senior research specialist SO «Institute for economics and forecasting,
Ukrainian National Academy of Sciences»*

FINANCIAL PROVISION OF SCIENTIFICO-TECHNOLOGICAL AND INNOVATIVE DEVELOPMENT OF UKRAINE'S MACHINE BUILDING

The article analyzes the indicators of the financial provision of scientifico-technological and innovative development of Ukraine's machine building. Taking into account the above mentioned analysis, the author makes conclusions as to the main sources of the funding of scientifico-technological and innovative development of the above mentioned complex, as well as the proposed main mechanisms of the regulation of its investment and innovative processes.

Keywords: machine building, financial provision, R&D, innovative activities, technological level, investment resource.

Заборовець О.П.

старший викладач ФММ, НТУУ «КПІ»

Пархоменко Т.В.

студентка ФММ, НТУУ «КПІ»

ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ СУЧАСНОГО РИНКУ

Описано підходи до управління інноваційною діяльністю, розглянуто етапи управління інноваціями та виділено основні завдання системи управління інноваційною діяльністю підприємства.

Ключові слова. Інноваційна діяльність, інновація, управління, система управління, вітчизняний ринок.

Вступ. Швидкий розвиток світової економіки призводить до збільшення процесів глобалізації й потреби неперервного перегляду стратегічних цілей та удосконалення активності суб'єктів господарювання з ціллю невідкладного та коректного реагування на певні зміни із зовнішньої сторони середовища. Необхідність в безперервному оновленні асортименту продукції, схеми її виробництва та збуту, а також в удосконаленні процесу виробництва, обумовлює потребу інновацій та оновлення організації інноваційної діяльності підприємства, для того щоб отримати конкурентні переваги на ринку.

Найбільш актуальними для українських підприємств є питання управління інноваційною діяльністю, де цей механізм розташований на стадії формування. Це спричиняє підвищення значення інновацій як необхідного фактора зростання конкурентоспроможності та задоволення майбутньої

ефективності підприємства на ринку. На даний момент існує висока невизначеність на шляху розробки певної інновації, що значною мірою підкріплюється потребою виявлення методів і технології впливу на інноваційну діяльність. Все пояснюється присутністю великої кількості факторів, що мають вплив на інноваційний процес. На вітчизняному ринку немає єдиної та цілісної інноваційної політики, яка може діяти на підставі затверджених законодавчих та нормативних актів держави. На даному етапі розвитку системи інновацій мають місце недоліки в роботі топ-менеджерів та персоналу підприємства в даній сфері, а також мінливість економічного середовища, його нестабільність та непередбачуваність.

Постановка завдання. Висвітлення проблеми управління інноваційною діяльністю висвітлюється в роботах та публікаціях як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників. В.Аньшин, В. Александрова, Ю. Бажал, О. Бутник-Сіверський, В. Василенко, М. Данько, О. Дацій, С.Ілляшенко, Б. Маліцький, О. Мендрул, М. Пашута, А. Трифилова, Л. Федулова, Д. Черваньов та інші вчені-економісти, що займалися дослідженням питання про удосконалення інноваційної системи на підприємствах [1,6].

Незважаючи на достатню кількість наукових праць, головна проблема управління інноваційною діяльністю залишається на стадії неповного дослідження,

Під час дослідження було використано теоретичну основу, яка включає в себе метод аналізу та узагальнення у сфері інноваційної діяльності.

Результати. Непростий стан економіки України передбачає необхідність створення нових шляхів управління інноваційною діяльністю, що можуть допомогти українським підприємствам швидко і правильно реагувати на зміни у економічному середовищі.

На сучасному етапі розвитку економіки інновація являється головним засобом для конкуренції і підприємницької діяльності. Управління нових впроваджень виконуються разом із управлінням виробництва, але методи управління інноваціями є відмінними від методів управління виробництва, через те що інноваційні процеси направлені на удосконалення вже існуючих продуктів, створення нових виробничих відносин та сил [2].

Інноваційна діяльність являє собою складну структуру, має велику кількість складових елементів, що знаходяться в тісному зв'язку, а зовнішнє та внутрішнє середовище вимагає неперервного оновлення підходів до управління й висвітлення головних аспектів інноваційного потенціалу підприємства.

«Створення ефективної системи управління інноваційною діяльністю потребує наявності відповідних теоретичних розробок, які спрямовані на уточнення понятійного апарату та класифікації інновацій, а також дослідження генезису інновацій», - так висловлюються Л.Л. Антонюк, В.С. Савчук та А.М. Поручник [1].

Щоб вміло займатись управлінням інноваційною діяльністю на підприємстві, необхідно добре орієнтуватись у природі інновацій та

використовувати свої вміння, щоб відрізнити інновації від незначних видозмін у технологічних процесах під час виготовлення продукції, від номенклатурних зсувів під час оволодіння даною технологією виробництва нового продукту, але вже досить популярних на ринку, задля задоволення попиту [6].

Спираючись на праці вчених-економістів [4-6] можна виділити чотири основні етапи розвитку теорії управління інноваціями. Перший етап являє собою організацію науково-дослідницької діяльності вченими-економістами, які самостійно несли повну відповідальність за достовірність і унікальність своїх інноваційних проектів.

На другому етапі розвитку теорії управління інноваційною діяльністю підприємства знаходиться корпоративне управління інноваційними проектами. Саме на цьому етапі корпоративні менеджери розглядають потребу в управлінні науково-дослідницькою діяльністю, а підприємства акцентують увагу на проектах, що повністю співпадають з метою господарювання.

Третій етап розвитку теорії управління інноваційною діяльністю базується на концепції стратегічного планування. Перспективи економічних висот підприємства найбільше зростають за умови успішної роботи їх науково-технічних підрозділів і як наслідок – за рахунок зростання витрат на інноваційну діяльність.

На сучасному етапі господарювання має місце і четвертий етап, який базується на концепції прийняття рішень, на підставі якої, разом із винахідниками та розробниками, приймають участь споживачі та постачальники.

В основному управління інноваційною діяльністю планує створити певну структуру, яка б могла відображати вплив на інноваційну активність, використовуючи науково-технічну базу та кошти підприємства правильно і раціонально й отримуючи певний результат, який буде задовольняти і відповідати поставленим вимогам.

Зміст управління інноваційною діяльністю передбачає встановлення нових перспективних шляхів розвитку і можливість збільшення вибору для споживача на економічному ринку.

Завданнями системи управління інноваційною діяльністю являється:

- 1) створення цілей інноваційного розвитку;
- 2) планування інноваційної діяльності;
- 3) запровадження нових інновацій;
- 4) проведення контролю за створенням інновацій;
- 5) управління інноваційними ризиками.

Неабиякий вплив на систему управління інноваційною діяльністю підприємства мають фактори зовнішнього середовища, а саме: об'єкти та органи управління, методи управління та управлінський інструментарій. На сучасному етапі функціонування системи інноваційної діяльності на підприємствах з достатнім рівнем потенціалу, на якому інноваційна

діяльність має цілеспрямований напрям та проводиться регулярно, як правило, загальна структура не має підрозділів, які б чітко були направлені на інноваційну діяльність.

Для досягнення успіху в розвитку інновацій на підприємстві, вони (підприємства) потребують самостійного та правильного формування і здійснення інноваційної політики, яка займається впровадженням нових програм та планів інноваційної діяльності, пошуком нових ідей, спостерігає за процесом розробки нової продукції та намагається її впровадити на ринок, чітко розставляє вимоги до функціонування кожного із процесів виробництва, займається пошуком необхідних коштів для виконання певного завдання, намагається залучити персонал із високою кваліфікацією за допомогою стимулів і ін., на українських підприємствах до скаду загальної структури управління потрібно віднести також відділ, який займався б інноваційною діяльністю, включаючи вивчення ринку конкурентів, дослідженням потреб у новій продукції, впровадженням нових видів продукції, техніки та дослідженням ринку інновацій з точки зору маркетингу.

Головними напрямками управлінської діяльності, зорієнтованої на створення та досягнення цілей інноваційного розвитку підприємства за допомогою залучення додаткових матеріальних, фінансових та трудових ресурсів, можна вважати управління основними аспектами новаторства, які включають в себе: знаходження нових інноваційних ідей, розробку новації, запуск в дію та її розповсюдження.

Процес управління інноваційною діяльністю підприємства можна уявити як взаємодіючі між собою етапи та зв'язки (див. рис.).

Перший етап відображає знаходження нових можливостей для створення нових товарів чи послуг. Аналізуючи ринок, можна визначити мету, що полягає у виявленні вже існуючих та потенційних потреб в майбутньому, та можливостей появи нового попиту у споживачів. Формування ідеї відображається під час пошуку нових шляхів задоволення потреб, які б могли бути використанні в майбутньому.

Зовнішні та внутрішні джерела відіграють значну роль під час пошуку нових інноваційних ідей. До зовнішніх джерел можна віднести: технологічні та науково-дослідницькі розробки, оцінки маркетингових досліджень, патентну інформацію, ідеї головних конкурентів тощо. Різні друковані видання, довідники, збірники, звіти акціонерних товариств та ін. можуть виступати безпосередньо джерелами інформації. До внутрішніх джерел інноваційних ідей включають: ноу-хау підприємства, доцільні зміни у сфері техніки, технології та управлінні тощо.

Для організації розробок новацій потрібно сконцентрувати вміння та навички менеджерів для аналізу та сортування інноваційних ідей, для оцінки конкурентоспроможності та подальших варіантів просування нових інноваційних проектів, для аналізу ризиків та планування інноваційної діяльності. Зміст економічного аналізу можна побачити при точному аналізі та сортуванні ідей задля задоволення їх комерційної реалізації. Під час цього

відбувається ретельний аналіз потенційного інноваційного проекту, а саме визначення цілей та отримання остаточних результатів, дослідження всіх необхідних етапів та строків їх виконання, визначаються потрібні ресурси та виконавці. Під час розробки нового продукту передбачаються наукові та дослідницькі роботи.

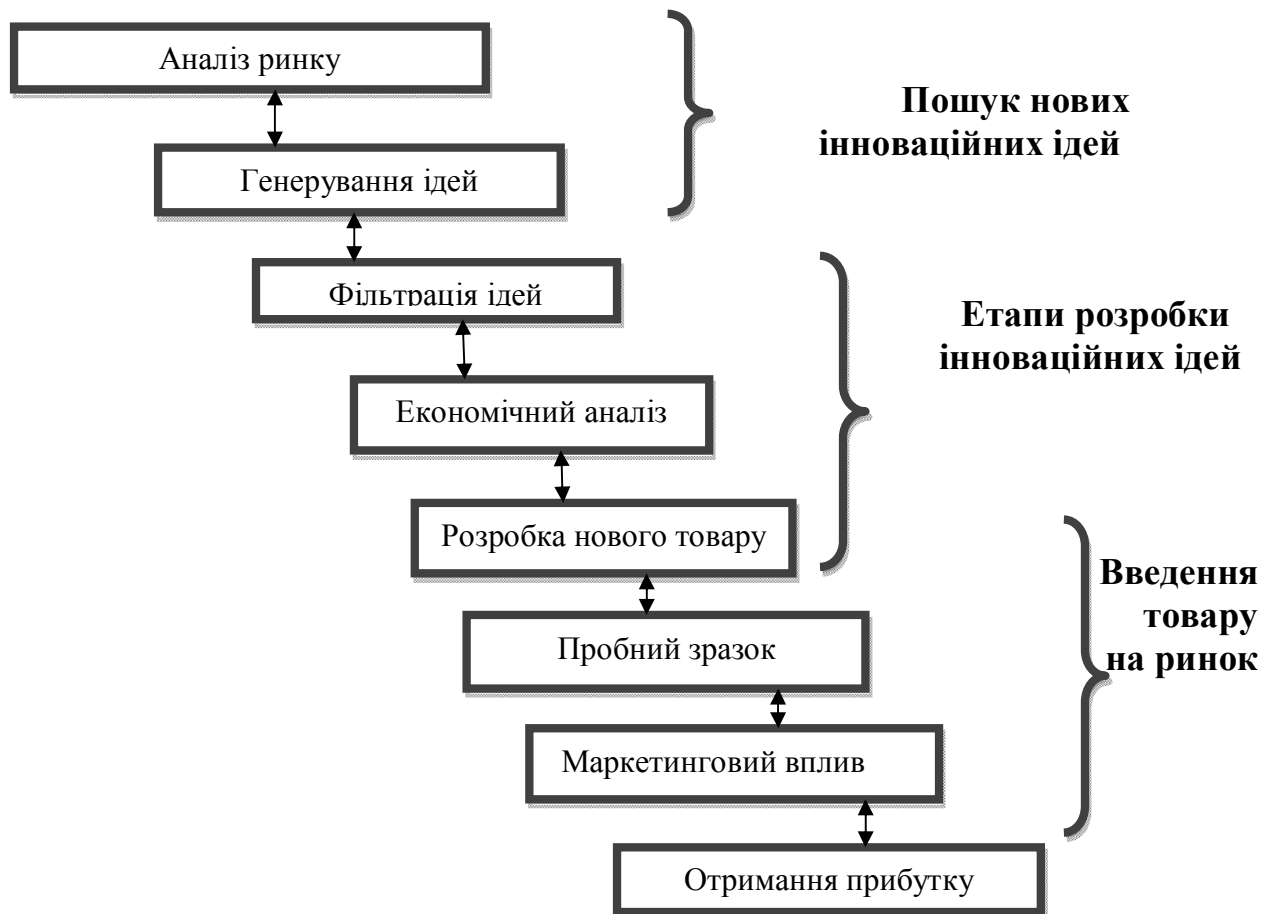

Рис. 1. Схема управління інноваційною діяльністю підприємства

На наступному етапі розглядають управління впровадження та розповсюдження інновації. Тут акцентують свою увагу на досягненні остаточного результату – отримання прибутку. Як і в будь-якому виробничому процесі перед запуском продукту в серійне виробництво, створюється «пілотний» зразок та досліджується маркетингологами. Це, в свою чергу, дає можливість спостерігати за рівнем попиту на товар та за можливостями його введення на ринок у малих кількостях. Цей крок робиться для того, щоб споживач міг оцінити всі переваги та недоліки товару, а виробник мав змогу побачити реальну картину майбутніх продажів, і виправити свої не доопрацювання. Пробний маркетинг також може розкрити всі фінансові питання, а в подальшому і охарактеризувати рівень прибутку. Отже, комерціалізація нових впроваджень має на меті введення пробного зразка товару на ринок для привернення уваги споживачів, а в подальшому – отримання авторитету серед покупців та конкурентів.

Коли відбувається реалізація цих напрямків управління інноваційною діяльністю треба враховувати особливості інноваційного процесу, а саме те, що цікаві та прибуткові ідеї мають бути виявлені на початкових етапах даного процесу, а також те, що розробка потребує великих затрат, тому слід правильно розставляти пріоритети і доводити до кінця лише ті проекти, які будуть в майбутньому прибутковими. Новаторство також полягає і в тому, що існує ще один варіант, коли перспективна ідея може стати більш прибутковою, ніж її аналог, отже, треба створювати, так званий, банк ідей, в якому вони зможуть пройти всі необхідні етапи дослідження та сортування. Зосереджуючись на перспективних ідеях потрібно не забувати про те, що інноваційний процес повинен відповідати поставленим стратегічним цілям, технологічним можливостям, а також відповідати фінансовій базі підприємства.

Ефективне використання потенціалу кадрів та його пошук являються основою для розвитку інновацій на підприємстві, а також посилення мотивації, забезпечення необхідної атмосфери, бо саме діяльність творчих працівників у колективі являється основою для ефективного запуску нових та раціональних нововведень. Основним завданням управління інноваційною діяльністю являється забезпечення творчої діяльності працівників на підприємстві.

Висновки. На сучасному етапі вітчизняної економіки головною рисою функціональності підприємств являється концентрація уваги на інноваційний розвиток, а також вміння швидко пристосовуватись до нестабільної ринкової ситуації та її постійної зміни. Система управління інноваціями, що охоплює наведені нижче поняття, може стати філософією, спрямованою на організацію діяльності підприємств:

- створення нової інноваційної програми розвитку підприємств;
- пошук та сортування ідей;
- знаходження інвесторів з метою виконання програм та проектів;
- комерційна сторона інноваційної діяльності;
- виведення бізнес-процесів підприємства на новий рівень;
- здатність зацікавити до інноваційної діяльності здібного та кваліфікованого працівника;
- підвищення кваліфікації та навчання персоналу;
- виконання дій щодо удосконалення технології виробництва;
- спостереження за виконанням інноваційних проектів;
- орієнтація виробника на задоволення потреби споживача.

Таким чином, можна сказати, що постійне удосконалення вже існуючих підходів до управління інноваційною діяльністю підприємства може вплинути на зростання її конкурентоспроможності, збільшенню асортименту та зростанню якості товару, отриманню можливості проходу на нові ринку збуту, підвищення ефективності підприємства та поліпшенню економічної ситуації на вітчизняному ринку.

Список використаних джерел

1. Антонюк Л.Л. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації: монографія / Антонюк Л.Л., Поручник А.М., Савчук В.С. – К.: КНЕУ, 2003. – 394 с.
2. Інноваційна модель економіки: правові та методичні засади проведення експертизи інноваційних проектів: монографія / за заг. ред. Ю.П.Доцента. – К.: «МП Леся», 2006. – 196с.
3. Бажал Ю.М. Економічна теорія технологічних змін: [навч. посіб.] / М. Бажал; Міжнар. Фонд «Відродження». – К.: Заповіт. 1996. – 240с.
4. Трифилова А.А. Управление инновационным развитием предприятия: [учеб. пособие] / А.А. Трофилова. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 176 с.
5. Пономаренко Л. А. Інноваційний менеджмент: курс лекцій / Л. А. Пономаренко, В. А. Паламарчук. – К.: Видавництво Національного авіаційного університету «НАУ-друк», 2009. – 80 с.
6. Філіпова К.В. Стратегічний аспект інноваційного розвитку організації К. Філіпова // Актуальні проблеми економіки, 2007. - №1 (67). – с. 91-96

Заборовець А.П.

старший преподаватель ФММ, НТУУ «КПИ»

Пархоменко Т.В.

студентка ФММ, НТУУ «КПИ»

**ПОДХОД К УПРАВЛЕНИЮ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ СОВРЕМЕННОГО РЫНКА**

Описаны подходы к управлению инновационной деятельностью, рассмотрены этапы управления инновациями и выделены основные задачи системы управления инновационной деятельностью предприятия.

Ключевые слова: инновационная деятельность, инновация, управление, система управления, отечественный рынок.

Zaborovets A.P.

Senior Lecturer FMM, NTU "KPI"

Parkhomenko T.V.

FMM student, NTU "KPI"

**APPROACHES TO INNOVATION MANAGEMENT COMPANIES IN
TODAY'S MARKET**

Described approaches to innovation management, considered the stages of innovation management and highlighted the main objectives of innovation management companies.

Keywords: innovation, innovation, management, management system, the domestic market.

Кириченко С.О.
старший викладач, НТУУ «КПІ»
Гавриш Ю.
студентка ФММ НТУУ «КПІ»

ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЧЕРЕЗ ІННОВАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Досліджується вплив інноваційної діяльності на підвищення конкурентоспроможності підприємств. Визначено основні причини низького сприйняття інноваційних процесів, виокремлено показники оцінки ефективності інноваційної діяльності

Ключові слова: інновація, інноваційна активність, інноваційна діяльність, інноваційний проект, інвестиції, інвестиційна діяльність, конкурентоспроможність, новації, підприємство, ефективність, лізинг, форфейтинг і франчайзинг.

Вступ. Сьогоднішні умови господарювання вимагають від українських підприємств адекватних механізмів реагування на динамічні зміни зовнішнього середовища, постійно зростаючі вимоги споживачів та велику конкуренцію на ринках.

Тому обов'язковими умовами існування підприємств в конкурентних умовах є виробництво високо конкурентоспроможної продукції. Конкурентоспроможну нішу неминуче буде втрачено тими підприємствами та організаціями, яким не вдалося оцінити важливість безупинної і багатоаспектної реалізації інновацій. Саме інноваційні нововведення можуть забезпечити підприємству достатні конкурентні переваги, створити умови для зміцнення його ринкових позицій та стабільного розвитку.

Постановка завдання. Проблематика, яка полягає в підвищенні конкурентоспроможності підприємств за рахунок проведення інноваційної діяльності, була об'єктом досліджень у роботах зарубіжних та вітчизняних учених, а саме: Ільєнкової С. Д, Крупки М. І, Лебедевої Н. Н, Пеліхова Є. Ф, Б. Санто, Б. Твіста, Й. Шумпетера, М.Портера, Фатхутдінова Р.А, Доценка Ю.П, Іванова Ю.Б, Федулової Л.І, Павлової В.А, Пересади А.А.та інших, але вона потребує подальшого дослідження. При цьому не приділяється достатньої уваги поясненню взаємозв'язку конкурентоспроможності та інноваційної діяльності підприємства.

Метою дослідження є обґрунтування ролі інноваційної діяльності як фактора підвищення конкурентоспроможності підприємств та виділення основних бар'єрів, які стримують інноваційний розвиток вітчизняних суб'єктів господарювання, на основі літературного узагальнення.

Проблема пов'язана з відсутністю комплексних досліджень, концептуальних підходів та методологічних розробок до виявлення інноваційних можливостей та оцінки їх ефективності. Виходячи з цих причин